Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

20. června 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Rodičovská zodpovědnost – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Články 10 a 11 – Příslušnost v případech neoprávněného přemístění dítěte – Obvyklé bydliště dítěte v členském státě před neoprávněným přemístěním – Řízení o navrácení mezi třetí zemí a členským státem – Pojem ‚žádost o navrácení dítěte' – Haagská úmluva ze dne 25. října 1980 o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí"

Ve věci C-35/23 [Greislzel] [1],

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Vrchní zemský soud ve Frankfurtu nad Mohanem, Německo) ze dne 16. ledna 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 25. ledna 2023, v řízení

otec

proti

matce,

za účasti:

nezletilého dítěte L,

advokátky

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení: C. Lycourgos, předseda senátu, O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot, S. Rodin a L. S. Rossi (zpravodajka), soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

za soudní kancelář: N. Mundhenke, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. prosince 2023,

* Jednací jazyk: němčina.

[1] – Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za otce: A. Hamerak a T. von Plehwe, Rechtsanwälte,

– za německou vládu: J. Möller, M. Hellmann, R. Kanitz a J. Simon, jako zmocněnci,

– za polskou vládu: B. Majczyna, M. Kozak a S. Żyrek, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi: C. Vollrath a W. Wils, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 8. února 2024,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 10 a 11 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. 2003, L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi německým státním příslušníkem s bydlištěm ve Švýcarsku, otcem nezletilého dítěte L a matkou tohoto dítěte, jehož předmětem je rodičovská zodpovědnost k tomuto dítěti.

Právní rámec

Haagská úmluva z roku 1980

3 Podle preambule Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, uzavřené v Haagu dne 25. října 1980 (dále jen „Haagská úmluva z roku 1980“), je jejím cílem „chránit děti mezinárodní úpravou před škodlivými účinky jejich protiprávního přemístění nebo zadržovaní a stanovit postupy k zajištění jejich bezodkladného návratu do státu jejich obvyklého bydliště, jakož i zajistit ochranu práva styku s nimi“.

4 Článek 6 první pododstavec této úmluvy stanoví:

„Každý smluvní stát určí ústřední orgán k výkonu povinností uložených [ú]mluvou tomuto orgánu.“

5 Článek 8 první pododstavec uvedené úmluvy stanoví:

„Osoba, instituce nebo jiný orgán, který tvrdí, že dítě bylo přemístěno nebo zadrženo [zadržováno] jednáním porušujícím právo péče o dítě, může žádat buď ústřední orgán obvyklého bydliště dítěte, nebo ústřední orgán kteréhokoliv jiného smluvního státu o pomoc při zajištění návratu dítěte.“

6 Podle článku 12 prvního pododstavce téže úmluvy:

„Jestliže dítě bylo protiprávně přemístěno nebo zadrženo [zadržováno] podle článku 3 a v den zahájení řízení před soudním nebo správním orgánem smluvního státu, v němž dítě je, uplynulo období kratší

jednoho roku ode dne protiprávního přemístění nebo zadržení [zadržování], nařídí příslušný orgán bezodkladné navrácení dítěte.“

7 Článek 13 Haagské úmluvy z roku 1980 stanoví:

„Bez ohledu na ustanovení předcházejícího článku není soudní nebo správní orgán dožádaného státu povinen nařídit navrácení dítěte, jestliže osoba, instituce nebo jiný orgán, který nesouhlasí s jeho navrácením, prokáže, že:

a) osoba, instituce nebo jiný orgán, který měl pečovat o osobu dítěte, ve skutečnosti nevykonával právo péče o dítě v době přemístění nebo zadržení [zadržování] nebo souhlasil či později se smířil s přemístěním nebo zadržením [zadržováním], nebo

b) je vážné nebezpečí, že návrat by dítě vystavil fyzické nebo duševní [ú]jmě nebo je jinak dostal do nesnesitelné situace.

[…]“

8 Článek 34 Haagské úmluvy z roku 1980 stanoví:

„[…] tato úmluva není na překážku použití jiného mezinárodního ujednání, které platí mezi státem původu a státem dožádaným […] za účelem dosažení návratu dítěte, které bylo protiprávně přemístěno nebo zadrženo [zadržováno], nebo zajištění práva styku s dítětem.“

Nařízení č. 2201/2003

9 Body 12, 17 a 18 odůvodnění nařízení č. 2201/2003 znějí takto:

„(12) Pravidla pro určení příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti stanovená tímto nařízením jsou formulována s ohledem na nejlepší zájmy dítěte, zejména na blízkost. To znamená, že příslušným by měl být především soud členského státu, ve kterém má dítě své obvyklé bydliště, s výjimkou určitých případů změny bydliště dítěte, nebo soud určený dohodou nositelů rodičovské zodpovědnosti.

[…]

(17) V případech neoprávněného odebrání [přemístění] nebo zadržení [zadržování] dítěte by mělo být neprodleně zajištěno navrácení dítěte, proto by se měla nadále používat Haagská úmluva [z roku] 1980, doplněná ustanoveními tohoto nařízení, zejména článkem 11. Soudy členského státu, do kterého bylo dítě neoprávněně odebráno [přemístěno] nebo ve kterém bylo neoprávněně zadrženo [zadržováno], by měly mít možnost odmítnout jeho navrácení ve zvláštních, řádně odůvodněných případech. Takové rozhodnutí by však mělo být nahrazeno pozdějším rozhodnutím soudu členského státu, ve kterém mělo dítě bydliště před neoprávněným odebráním [přemístěním] nebo zadržením [zadržováním]. Pokud by takové rozhodnutí ukládalo navrácení dítěte, mělo by navrácení proběhnout bez zvláštního řízení o uznání a výkonu tohoto rozhodnutí v členském státě, do kterého bylo dítě neoprávněně odebráno [přemístěno] nebo ve kterém bylo neoprávněně zadrženo [zadržováno].

(18) V případě, že soud odmítl vrácení [navrácení] dítěte podle článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980, měl by informovat příslušný soud nebo ústřední orgán členského státu, ve kterém mělo dítě [obvyklé] bydliště před neoprávněným [přemístěním] odebráním nebo zadržením [zadržováním]. Pokud soud [u soudu] v uvedeném členském státě věc nepřevezme [dosud nebylo zahájeno řízení], měl by to tento soud nebo ústřední orgán oznámit stranám. Tato povinnost by neměla ústřednímu orgánu bránit v tom, aby toto oznámil rovněž příslušným státním orgánům v souladu s vnitrostátním právem.“

10 Článek 2 tohoto nařízení, nadepsaný „Definice“, uvádí:

„Pro účely tohoto nařízení:

[…]

7. ‚rodičovskou zodpovědností [odpovědností]‘ se rozumějí veškerá práva a povinnosti fyzické nebo právnické osoby týkající se dítěte nebo jmění dítěte, která jsou jí svěřena [soudním] rozhodnutím, právními předpisy [zákonem] nebo právně závaznou dohodou. Tento pojem zahrnuje především právo péče o dítě a právo na styk s dítětem;

[…]

9. ‚právem péče o dítě‘ se rozumějí práva a povinnosti týkající se péče osoby o dítě, a zejména právo určit místo bydliště dítěte;

[…]

11. ‚neoprávněným odebráním [přemístěním] nebo zadržením [zadržováním]‘ se rozumí odebrání [přemístění] nebo zadržení [zadržováním] dítěte:
   a) kterým je porušováno právo péče o dítě vyplývající ze soudního rozhodnutí, ze zákona nebo z právně závazné dohody podle právních předpisů členského státu, ve kterém mělo dítě své obvyklé bydliště bezprostředně před odebráním [přemístěním] nebo zadržením [zadržováním],

   a
   b) za předpokladu, že v době odebrání [přemístění] nebo zadržení [zadržování] bylo skutečně vykonáváno právo péče o dítě, ať společně, nebo samostatně, nebo by toto právo bylo vykonáváno, kdyby k odebrání [takovému přemístění] nebo zadržení [zadržování] nedošlo. Péče o dítě se považuje za vykonávanou společně v případě, kdy podle rozhodnutí nebo ze zákona jeden z nositelů rodičovské zodpovědnosti nemůže rozhodnout o místě bydliště dítěte bez souhlasu jiného nositele rodičovské zodpovědnosti.“

11 Nařízení č. 2201/2003 obsahuje kapitolu II, nadepsanou „Příslušnost“, jejíž oddíl 2, nadepsaný „Rodičovská zodpovědnost“, tvoří články 8 až 15.

12 Článek 8, nadepsaný „Obecná příslušnost“, stanoví:

„1. Soudy členského státu jsou příslušné ve věci rodičovské zodpovědnosti k dítěti, které má v době podání žaloby obvyklé bydliště na území tohoto členského státu.

2. Odstavec 1 platí s výhradou článků 9, 10 a 12.“

13 Článek 10 téhož nařízení, nadepsaný „Příslušnost v případech únosu dítěte“, stanoví:

„V případech neoprávněného odebrání [přemístění] nebo zadržení [zadržování] dítěte jsou soudy členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před svým neoprávněným odebráním [přemístěním] nebo zadržením [zadržováním], příslušné do doby, kdy dítě získá obvyklé bydliště v jiném členském státě, a

a) každá osoba, orgán nebo jiný subjekt mající právo péče o dítě dá souhlas k odebrání [přemístění] nebo zadržení [zadržováním],

nebo

b) dítě mělo bydliště v [tomto] jiném členském státě po dobu nejméně jednoho roku poté, co se osoba, orgán nebo jiný subjekt mající právo péče o dítě dozvěděla nebo se měla dozvědět místo, kde se dítě nachází, dítě si ve svém novém prostředí zvyklo a byla splněna nejméně jedna z těchto podmínek:
   i) do jednoho roku poté, kdy se nositel práva péče o dítě dozvěděl nebo se měl dozvědět místo pobytu dítěte, nebyla podána žádost o navrácení dítěte u příslušných orgánů členského státu, kam bylo dítě odebráno [přemístěno] nebo kde je zadržováno;
   ii) žádost o navrácení dítěte podaná nositelem práva péče o dítě byla vzata zpět a ve lhůtě stanovené v bodě i) nebyla podána nová žádost;
   iii) věc projednávaná u soudu v členském státě, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před svým neoprávněným odebráním [přemístěním] nebo zadržením [zadržováním], byla uzavřena podle čl. 11 odst. 7;
   iv) soudy členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným odebráním [přemístěním] nebo zadržením [zadržováním], vydaly rozhodnutí o právu péče o dítě, které neobsahuje navrácení dítěte.“

14 Článek 11 nařízení č. 2201/2003, nadepsaný „Navrácení dítěte“, stanoví:

„1. V případě, že osoba, orgán nebo jiný subjekt mající právo péče o dítě požádá příslušné orgány v členském státě o vydání rozhodnutí na základě Haagské úmluvy [z roku 1980], aby dosáhl navrácení dítěte, které bylo neoprávněně odebráno [přemístěno do jiného členského státu] nebo zadrženo [zadržováno] v jiném členském státě než v členském státě, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným odebráním [tímto přemístěním] nebo zadržením [zadržováním], použijí se odstavce 2 až 8.

[…]

6. Pokud soud vydá rozhodnutí o nenavrácení na základě článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980, musí ihned, přímo či prostřednictvím svého ústředního orgánu, zaslat opis soudního rozhodnutí o nenavrácení a příslušných písemností, zejména přepisu výslechů učiněných před soudem, příslušnému soudu nebo ústřednímu orgánu členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před svým neoprávněným odebráním [přemístěním] nebo zadržením [zadržováním], a to v souladu s vnitrostátním právem. Soud musí obdržet všechny uvedené písemnosti do jednoho měsíce ode dne rozhodnutí o nenavrácení.

7. Pokud již před soudy v členském státě, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným odebráním [přemístěním] nebo zadržením [zadržováním], nebylo řízení jednou ze stran zahájeno, musí soud nebo ústřední orgán, který obdrží hlášení podle odstavce 6, informace takto získané oznámit stranám a vyzvat je, aby v souladu s vnitrostátním právem do tří měsíců od tohoto oznámení doručily svá podání soudu, aby soud mohl prošetřit otázku práva péče o dítě.

Aniž jsou dotčena pravidla pro soudní příslušnost uvedená v tomto nařízení, soud věc uzavře, pokud v dané lhůtě neobdrží žádné podání.

8. Bez ohledu na rozhodnutí o nenavrácení vydané na základě článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980 je za účelem zajištění navrácení dítěte vykonatelné v souladu s oddílem 4 kapitoly III každé následné rozhodnutí nařizující navrácení dítěte, které vydal soud příslušný podle tohoto nařízení.“

15 Článek 60 uvedeného nařízení, nadepsaný „Vztahy k některým mnohostranným úmluvám“, uvádí:

„Pokud se týče věcí upravených tímto nařízením, má ve vztazích mezi členskými státy toto nařízení přednost před těmito úmluvami:

[…]

e) [Haagskou úmluvou z roku 1980].“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

16 L se narodila ve Švýcarsku v listopadu 2014 a má dvojí státní příslušnost, německou a polskou. Její otec, německý státní příslušník, pobývá od června 2013 z profesních důvodů ve Švýcarsku, zatímco její matka polské státní příslušnosti žila s dcerou od ledna 2015 do dubna 2016 ve Frankfurtu nad Mohanem (Německo), což je město, ve kterém rodiče L uzavřeli manželství.

17 Od ledna 2015 do dubna 2016 otec pravidelně navštěvoval matku a L v Německu.

18 V květnu 2015 vyhověl švýcarský úřad pro migraci žádosti otce o sloučení rodiny, na jejímž základě matka získala povolení k přechodnému pobytu ve Švýcarsku platné do 31. prosince 2019.

19 Dne 9. dubna 2016 se matka odstěhovala s L do Polska. V této souvislosti matka celou rodinu ve Frankfurtu nad Mohanem odhlásila z pobytu a uvedla adresu otce ve Švýcarsku. Během léta 2016 se matka ucházela o pracovní místa ve Švýcarsku. V Polsku pracuje od listopadu 2016.

20 Otec zpočátku navštěvoval svou manželku a dceru v Polsku. Od dubna 2017 však matka odpírala otci styk s dcerou. Bez souhlasu otce ji zapsala do mateřské školy v Polsku. Na konci května 2017 matka otci sdělila, že s dcerou zůstane v Polsku.

21 Dne 7. července 2017 podal otec prostřednictvím švýcarského ústředního orgánu, a sice Spolkového justičního úřadu v Bernu, žádost o navrácení dítěte do Švýcarska na základě Haagské úmluvy z roku 1980.

22 Rozhodnutím ze dne 8. prosince 2017 Okresní soud pro obvod Krakov-Nová Huť v Krakově (Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie, Polsko) tuto žádost zamítl s odůvodněním, že otec souhlasil s přestěhováním matky a jejich dcery do Polska na neomezeně dlouhou dobu. Uvedený soud měl za to, že v případě návratu dítěte existuje vážné nebezpečí pro nejlepší zájem dítěte ve smyslu čl. 13 prvního pododstavce písm. b) Haagské úmluvy z roku 1980, neboť otec přiznal, že v jednom případě použil vůči matce násilí.

23 Otec podal proti tomuto rozhodnutí odvolání, které bylo zamítnuto Krajským soudem v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie, Polsko) rozhodnutím ze dne 17. dubna 2018.

24 Dne 27. září 2017 podala matka v Polsku návrh na zahájení rozvodového řízení. V říjnu 2017 rovněž odhlásila L z pobytu v obci X ve Švýcarsku.

25 Rozhodnutím ze dne 5. června 2018 svěřil Krajský soud v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie) L předběžně do péče matky a upravil vyživovací povinnost otce. Předkládající soud uvádí, že v průběhu roku 2022 navštěvoval otec dítě v Polsku na základě soudního rozhodnutí přijatého v tomto členském státě.

26 Na druhé žádosti o navrácení dítěte na základě Haagské úmluvy z roku 1980, kterou podal dne 29. června 2018 k Bundesamt für Justiz (Spolkový justiční úřad) v Bonnu (Německo), otec dále netrval.

27 Návrhem ze dne 12. července 2018 podaným k Amtsgericht Frankfurt am Main (Okresní soud ve Frankfurtu nad Mohanem, Německo) se otec domáhal svěření dítěte do výlučné péče, práva určit bydliště dítěte, jakož i navrácení dítěte do jeho bydliště ve Švýcarsku, jakmile rozhodnutí nabude právní moci.

28 Otec tvrdil, že se rodiče dítěte v roce 2015 dohodli, že s L budou v budoucnu žít ve Švýcarsku. V dubnu 2016 se matka rozhodla odjet na omezenou dobu za svými rodiči do Polska. Otec s tím souhlasil pod podmínkou, že tento pobyt bude omezen na dva nebo tři roky. Bylo dohodnuto, že dítě bude nejpozději v listopadu 2017 navštěvovat mateřskou školu ve Švýcarsku.

29 Matka tomuto návrhu oponovala. Tvrdila, že otec souhlasil s přestěhováním do Polska a poskytl součinnost při vystavení polského cestovního pasu v této zemi. Naproti tomu nedošlo k dohodě o časově omezeném přestěhování do Polska ani k dohodě o přestěhování do Švýcarska.

30 Rozhodnutím ze dne 3. června 2019 zamítl Amtsgericht Frankfurt am Main (Okresní soud ve Frankfurtu nad Mohanem) návrh otce na svěření dítěte do výlučné péče s odůvodněním, že není mezinárodně příslušný k rozhodnutí o této věci.

31 Otec podal proti tomuto rozhodnutí odvolání k Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Vrchní zemský soud ve Frankfurtu nad Mohanem, Německo), v němž v podstatě tvrdil, že příslušnost německých soudů vyplývá z čl. 11 odst. 6 nařízení č. 2201/2003 ve spojení s odstavcem 7 tohoto článku, jakož i z článku 10 tohoto nařízení.

32 V tomto ohledu předkládající soud zaprvé uvádí, že ke dni podání návrhu otce v prvním stupni, tedy ke dni 12. července 2018, měla L obvyklé bydliště v Polsku, takže příslušnost německých soudů se nemůže zakládat na čl. 8 odst. 1 nařízení č. 2201/2003.

33 Zadruhé, pokud jde o příslušnost těchto soudů, která podle otce vyplývá z článků 10 a 11 nařízení č. 2201/2003, předkládající soud má za to, že tyto články musí být vykládány ve vzájemném spojení a připomíná, že uvedené články se použijí pouze ve vztazích mezi členskými státy. Z tohoto důvodu se domnívá, že v řízení o navrácení zahájeném na návrh otce dne 7. července 2017 prostřednictvím Spolkového justičního úřadu v Bernu, jehož cílem bylo dosáhnout navrácení dítěte do Švýcarska, se požadavky vyplývající z článku 11 nařízení č. 2201/2003 týkající se vedení řízení podle Haagské úmluvy z roku 1980 neuplatní, jelikož Švýcarská konfederace není nařízením č. 2201/2003 vázána.

34 Podle předkládajícího soudu tedy po zamítnutí návrhu na navrácení polský soud neměl důvod postupovat podle čl. 11 odst. 6 a 7 tohoto nařízení a informovat německé soudy nebo ústřední orgán o rozhodnutí o nenavrácení. Předkládající soud dodává, že druhá žádost o navrácení dítěte, kterou otec podal u Spolkového justičního úřadu v Bonnu krátce před podáním návrhu na svěření do výlučné péče, který je základem tohoto řízení, nemůže sloužit jako základ pro zachování soudní příslušnosti podle článku 10 uvedeného nařízení, neboť otec na této žádosti o navrácení dále netrval.

35 Zatřetí má předkládající soud za to, že v rozsahu, v němž je článek 10 nařízení č. 2201/2003 použitelný na projednávanou věc, nejsou v zásadě splněny podmínky pro použití čl. 10 písm. b) bodu i) tohoto nařízení, který stanoví zachování příslušnosti soudů členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před svým neoprávněným přemístěním nebo zadržováním. Otec sice tvrdí, že dítě bylo neoprávněně přemístěno do Polska v květnu 2017, avšak jeho návrh týkající se práva péče o dítě byl podán až 12. července 2018, takže lhůta jednoho roku stanovená v čl. 10 písm. b) bodě i) uvedeného nařízení nebyla dodržena. Tato lhůta by však mohla být dodržena, pokud by začala běžet ode dne, kdy toto dítě mělo podle svého otce navštěvovat mateřskou školu ve Švýcarsku, tedy od listopadu 2017.

36 Předkládající soud nicméně uvádí, že popis skutkového stavu, který v tomto ohledu předložil otec v rámci tohoto řízení, se liší od popisu skutkového stavu, který předložil v řízení vedeném podle Haagské úmluvy z roku 1980. Vyvstává tedy otázka, zda je otci zakázáno uvádět nové skutečnosti týkající se přesného data neoprávněného přemístění a zda lze pravidla týkající se důkazního břemene použitelná v řízeních podle této úmluvy přenést na toto řízení. Předkládající soud se přiklání k názoru, že není vázán rozhodnutím o žádosti o navrácení vydaným na základě uvedené úmluvy a že musí posoudit rozpory v popisu skutkového stavu otce.

37 A konečně začtvrté předkládající soud poznamenává, že v případě odmítnutí navrácení dítěte na základě článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980 podněcují pravidla článku 11 odst. 6 až 8 nařízení č. 2201/2003 k zahájení řízení týkajícího se péče o dítě před soudy členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním. Avšak na rozdíl od toho, co tvrdí otec, má předkládající soud za to, že použití ustanovení tohoto článku 11 nutně předpokládá vedení řízení podle Haagské úmluvy z roku 1980 mezi dvěma členskými státy vázanými nařízením č. 2201/2003, čemuž v projednávané věci není.

38 Za těchto podmínek se Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Vrchní zemský soud ve Frankfurtu nad Mohanem) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„V jakém rozsahu se mechanismus upravený v článcích 10 a 11 nařízení [č. 2201/2003] omezuje na řízení mezi členskými státy Evropské unie?

Konkrétně:

1) Použije se článek 10 nařízení [č. 2201/2003] s tím důsledkem, že nadále trvá příslušnost soudů dosavadního [členského] státu pobytu, pokud dítě mělo před přemístěním obvyklé bydliště v členském státě EU (Německo) a řízení o navrácení podle Haagské úmluvy […] z roku 1980 bylo vedeno mezi členským státem EU (Polsko) a třetí zemí (Švýcarsko), přičemž v tomto řízení bylo navrácení dítěte zamítnuto?

   V případě kladné odpovědi na první otázku:

2) Jaké požadavky musí být v rámci čl. 10 písm. b) bodu i) nařízení [č. 2201/2003] splněny k prokázání trvající příslušnosti [soudu členského státu, v němž mělo dítě dříve obvyklé bydliště]?

3) Použije se čl. 11 odst. 6 až 8 nařízení [č. 2201/2003] rovněž v řízení o navrácení podle Haagské úmluvy z roku 1980 mezi třetím státem a členským státem EU jakožto státem, do něhož bylo dítě přemístěno, jestliže dítě mělo před přemístěním obvyklé bydliště v jiném členském státě EU?“

K předběžným otázkám

K první otázce

39 Podle ustálené judikatury platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z pohledu této logiky je na Soudním dvoru, aby případně přeformuloval otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 30. ledna 2024, Direktor na Glavna direkcia „Nacionalna policia“ pri MVR – Sofia, C-118/22, EU:C:2024:97, bod 31, jakož i citovaná judikatura).

40 V projednávané věci vychází první otázka ze skutečnosti, že podle předkládajícího soudu je použití článku 10 nařízení č. 2201/2003 podmíněno vedením řízení o navrácení dítěte zahájeného na základě Haagské úmluvy z roku 1980 mezi dvěma členskými státy, jak je toto řízení doplněno ustanoveními článku 11 tohoto nařízení. Vzhledem k tomu, že otec před sporem v projednávané věci zahájil řízení o navrácení dítěte prostřednictvím ústředního orgánu Švýcarské konfederace, tedy třetí země, u níž je nesporné, že není vázána nařízením č. 2201/2003, má předkládající soud za to, že ani ustanovení tohoto článku 11, a tudíž ani ustanovení článku 10 tohoto nařízení, nejsou ve věci v původním řízení použitelná.

41 Za takových okolností má předkládající soud pochybnosti o zachování příslušnosti německých soudů jakožto soudů členského státu obvyklého bydliště dítěte bezprostředně před jeho neoprávněným přemístěním nebo zadržováním.

42 Z toho vyplývá, že podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 10 písm. b) bod i) nařízení č. 2201/2003 vykládán v tom smyslu, že toto ustanovení přestává být použitelné pouze z toho důvodu, že ústřední orgán třetí země byl požádán o zahájení řízení o navrácení dítěte podle Haagské úmluvy z roku 1980 a že toto řízení bylo bezúspěšné.

43 Polská vláda, aniž zpochybňuje přípustnost této otázky, tvrdí, že tento článek 10 není použitelný na spor v původním řízení, jelikož polský soud zamítl návrh otce L, aby nařídil navrácení jeho dítěte na základě Haagské úmluvy z roku 1980, když rozhodl, že nedošlo k neoprávněnému přemístění nebo zadržování tohoto dítěte.

44 V tomto ohledu stačí konstatovat, jak potvrzuje čl. 11 odst. 8 nařízení č. 2201/2003, že rozhodnutí soudu členského státu, kterým bylo odmítnuto vyhovět žádosti o navrácení podle Haagské úmluvy z roku 1980, nevylučuje, že se soud jiného členského státu může považovat za příslušný na základě článku 10 tohoto nařízení.

45 S ohledem na toto upřesnění je třeba připomenout, že na základě čl. 8 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 náleží příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti soudům členského státu, v němž má dotčené dítě obvyklé bydliště v době podání žaloby. Z důvodu své geografické blízkosti jsou totiž tyto soudy obecně schopny nejlépe posoudit, jaká opatření je třeba přijmout v zájmu dítěte [rozsudek ze dne 14. července 2022, CC (Přemístění obvyklého bydliště dítěte do třetího státu), C-572/21, EU:C:2022:562, bod 27 a citovaná judikatura].

46 Podle čl. 8 odst. 2 tohoto nařízení se však tato obecná příslušnost použije „s výhradou článků 9, 10 a 12“ uvedeného nařízení.

47 Článek 10 nařízení č. 2201/2003 stanoví, že soudy členského státu, na jehož území mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před svým neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, jsou příslušné do doby, než dítě získá obvyklé bydliště v jiném členském státě.

48 Přenesení příslušnosti na soudy tohoto jiného členského státu podléhá podmínce stanovené v písm. a) tohoto článku 10, podle níž osoba mající právo péče o dítě dala souhlas k tomuto přemístění nebo zadržování, nebo podmínkám stanoveným v čl. 10 písm. b). Podle tohoto písm. b) je vyžadováno, aby zaprvé dítě v tomto jiném členském státě pobývalo po dobu nejméně jednoho roku poté, co se osoba, orgán nebo jiný subjekt mající právo péče o dítě dozvěděla nebo se měla dozvědět místo pobytu dítěte, zadruhé dítě si v novém prostředí zvyklo a zatřetí byla splněna jedna z dalších čtyř podmínek uvedených v bodech i) až iv) tohoto ustanovení. Podmínka stanovená v bodě i) tohoto ustanovení stanoví, že do jednoho roku poté, kdy se nositel práva péče o dítě dozvěděl nebo se měl dozvědět místo pobytu dítěte, „nebyla podána žádost o navrácení dítěte u příslušných orgánů členského státu, kam bylo dítě odebráno [přemístěno] nebo kde je zadržováno“.

49 Je třeba připomenout, že čl. 11 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 stanoví, že v případě, že osoba mající právo péče o dítě požádá příslušné orgány v členském státě o vydání rozhodnutí na základě Haagské úmluvy z roku 1980, aby dosáhla navrácení dítěte, které bylo neoprávněně přemístěno nebo zadržováno v jiném členském státě než v členském státě, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, použijí se odstavce 2 až 8 uvedeného článku 11.

50 Ze znění tohoto článku 11 jasně vyplývá, že se toto ustanovení použije pouze v případě, že bylo zahájeno řízení o navrácení neoprávněně přemístěného nebo zadržovaného dítěte podle Haagské úmluvy z roku 1980 mezi členskými státy.

51 Nic ve znění ani systematice článku 10 tohoto nařízení nebo v cílech, které sleduje, však neumožňuje tvrdit, že pravidlo zvláštní příslušnosti stanovené v uvedeném článku 10, které v zásadě spočívá v zachování příslušnosti soudů členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé

bydliště bezprostředně před svým neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, se stává nepoužitelným z důvodu, že řízení o navrácení podle Haagské úmluvy z roku 1980 bylo bezúspěšně zahájeno mezi ústředními nebo soudními orgány třetí země a členského státu.

52 V prvé řadě je totiž třeba připomenout, že pravidlo příslušnosti stanovené v článku 10 nařízení č. 2201/2003 je založeno na „neoprávněném [přemístění] nebo zadržení [zadržování] dítěte“, chápaném v souladu s čl. 2 bodem 11 tohoto nařízení jako přemístění nebo zadržování uskutečněné v rozporu s právem péče o dítě vyplývajícím ze soudního rozhodnutí, ze zákona nebo z právně závazné dohody podle právních předpisů členského státu, ve kterém mělo dítě své obvyklé bydliště bezprostředně před tímto přemístěním, a za předpokladu, že v době přemístění nebo zadržování bylo skutečně vykonáváno právo péče o dítě, ať společně nebo samostatně, nebo by toto právo bylo vykonáváno, kdyby k přemístění nebo zadržování nedošlo (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. srpna 2021, A, C-262/21 PPU, EU:C:2021:640, bod 44).

53 Tato definice neoprávněného přemístění nebo zadržování dítěte se omezuje na odkaz na porušení práva péče o dítě některého z nositelů rodičovské zodpovědnosti podle právních předpisů členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před tímto přemístěním nebo zadržováním. Nezávisí tedy na tom, zda nositel práva péče o dítě následně případně zahájí řízení o navrácení dítěte na základě Haagské úmluvy z roku 1980.

54 Takový výklad je potvrzen cílem sledovaným článkem 10 nařízení č. 2201/2003, který spočívá v zabránění poskytnutí procesní výhody původci únosu dítěte, která by vyplývala ze skutečnosti, že soudy členského státu, ve kterém mělo toto dítě obvyklé bydliště bezprostředně před tímto únosem, by automaticky ztratily svou příslušnost pouze z toho důvodu, že toto dítě má nyní obvyklé bydliště s původcem tohoto únosu v jiném členském státě [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 2023, TT (Neoprávněné přemístění dítěte), C-87/22, EU:C:2023:571, bod 36 a citovaná judikatura].

55 Ve druhé řadě, ačkoli čl. 10 písm. b) odkazuje v souvislosti se zánikem příslušnosti soudů předchozího obvyklého bydliště dítěte na skutečnost, že nebyla podána žádost o navrácení u příslušných orgánů členského státu, na jehož území bylo dítě neoprávněně přemístěno nebo kde je zadržováno, toto ustanovení nijak neupřesňuje, že taková žádost musí být podána na základě Haagské úmluvy z roku 1980, ani nevylučuje, že může být podána prostřednictvím ústředního orgánu třetí země.

56 Naproti tomu předpoklad, o který se opírá předkládající soud, by znamenal, že nositel rodičovské zodpovědnosti, jehož právo péče o dítě bylo porušeno ve smyslu čl. 2 odst. 11 tohoto nařízení, by se musel při žádosti o navrácení dotčeného dítěte dovolávat ustanovení Haagské úmluvy z roku 1980.

57 Je třeba připomenout, že tato ustanovení nemají v souladu s článkem 60 nařízení č. 2201/2003 přednost před ustanoveními tohoto nařízení ve vztazích mezi členskými státy ve věcech upravených tímto nařízením [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 2023, TT (Neoprávněné přemístění dítěte), C-87/22, EU:C:2023:571, bod 58].

58 Tvrzení o existenci povinnosti dovolávat se ustanovení Haagské úmluvy z roku 1980 při žádosti o navrácení dítěte, které je předmětem mezinárodního únosu, již bylo Soudním dvorem odmítnuto v rozsudku ze dne 19. září 2018, C. E. a N. E. (C-325/18 PPU a C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, body 49 a 51). Jak totiž vyplývá z článku 34 této úmluvy, řízení o navrácení může být založeno na jiných pravidlech nebo jiných smluvních ujednáních, zejména dvoustranných.

V tomto ohledu Soudní dvůr v bodě 53 tohoto rozsudku rovněž upřesnil, že nositel rodičovské zodpovědnosti může v souladu s ustanoveními kapitoly III nařízení č. 2201/2003 navrhnout uznání a výkon rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti a o navrácení dětí, které přijal soud příslušný podle ustanovení kapitoly II oddílu 2 tohoto nařízení i v případě, že nežádal o navrácení na základě Haagské úmluvy z roku 1980.

59 Pouhá okolnost, že rodič, jehož právo péče o dítě bylo porušeno, bezúspěšně zahájil řízení podle Haagské úmluvy z roku 1980 o navrácení dítěte, které bylo neoprávněně přemístěno nebo zadržováno, prostřednictvím ústředního orgánu třetí země a následně se obrátil na příslušné orgány členského státu, tedy nemá vliv na použití pravidla o příslušnosti stanoveného v článku 10 nařízení č. 2201/2003 na takovou situaci.

60 Ve třetí řadě na rozdíl od toho, co tvrdí předkládající soud, rozsudek ze dne 24. března 2021, MCP (C-603/20 PPU, EU:C:2021:231), v němž měl Soudní dvůr za to, že se článek 10 tohoto nařízení nevztahuje na situaci, kdy dítě ke dni podání žádosti týkající se rodičovské zodpovědnosti získalo obvyklé bydliště v třetím státě poté, co bylo do tohoto státu uneseno, je pro výše uvedený výklad irelevantní. Ve věci v původním řízení je totiž nesporné, že k údajně neoprávněnému přemístění došlo mezi dvěma členskými státy, což je situace, která spadá do působnosti tohoto ustanovení.

61 A konečně ve čtvrté řadě je třeba uvést, že na rozdíl od toho, co tvrdí německá vláda, nelze vzhledem k tomu, že nařízení č. 2201/2003 mlčí, připustit, aby použití pravidla o soudní příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti stanoveného v článku 10 tohoto nařízení podléhalo uplatnění takových procesních pravidel, jako jsou pravidla uvedená v čl. 11 odst. 6 a 7 uvedeného nařízení, jejichž hlavním cílem je upravit předávání informací týkajících se rozhodnutí o nenavrácení, přijatého na základě článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980, jež mají být sděleny příslušnému soudu členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, a stanovit způsoby oznamování těchto informací (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. ledna 2015, RG, C-498/14 PPU, EU:C:2015:3, bod 46).

62 S ohledem na tyto úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 10 písm. b) bod i) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že toto ustanovení nepřestává být použitelné pouze z toho důvodu, že ústřední orgán třetí země byl požádán o zahájení řízení o navrácení dítěte podle Haagské úmluvy z roku 1980 a toto řízení bylo bezúspěšné.

K druhé otázce

63 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je obecně to, jaké podmínky musí být splněny, aby bylo možné konstatovat zachování příslušnosti soudů členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním.

64 Z odůvodnění a ze skutkových okolností uvedených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že se tato otázka týká konkrétně dvou bodů souvisejících zejména s pojmem „žádost o navrácení dítěte“ uvedeným v čl. 10 písm. b) bodě i) tohoto nařízení. Předkládající soud má za to, že žádost o navrácení podaná otcem L dne 7. července 2017 nepředstavuje „žádost o navrácení dítěte“ ve smyslu tohoto čl. 10 písm. b) bodu i) z důvodu, že jejím cílem bylo dosáhnout navrácení dítěte do třetí země, a sice do Švýcarské konfederace. Uvedený soud se dále domnívá, že návrh na svěření do péče podaný otcem dne 12. července 2018 může být postaven na roveň „žádosti o navrácení dítěte“ ve smyslu uvedeného čl. 10 písm. b) bodu i). Uvádí však, že tato žádost by byla podána po uplynutí lhůty jednoho roku stanovené tímto ustanovením, pokud by *dies a quo* této lhůty mělo být stejné jako v případě žádosti o navrácení podané dne

7. července 2017 s ohledem na tvrzení otce. V této souvislosti si předkládající soud rovněž klade otázku, zda má nositel práva péče o dítě možnost předložit nové skutečnosti ve srovnání s těmi, které uplatnil v rámci uvedeného řízení, a jaká jsou v tomto ohledu pravidla týkající se důkazního břemene.

65 S ohledem na tato upřesnění a s ohledem na judikaturu Soudního dvora uvedenou v bodě 39 tohoto rozsudku je třeba druhou otázku přeformulovat tak, že podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 10 písm. b) bod i) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že se pojem „žádost o navrácení dítěte“ ve smyslu tohoto ustanovení vztahuje na žádost o navrácení dítěte do jiného členského státu, než je členský stát, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, nebo na návrh na svěření dítěte do péče podaný k soudům tohoto členského státu. V případě kladné odpovědi se předkládající soud táže, zda za účelem prokázání, že nositel práva péče o dítě podal žádost o navrácení ve lhůtě stanovené uvedeným ustanovením, má tento nositel možnost předložit nové skutečnosti ve srovnání se skutečnostmi, které uplatnil v průběhu řízení vedeného podle Haagské úmluvy z roku 1980, a zda jsou pravidla v oblasti důkazního břemene totožná s pravidly použitelnými v rámci tohoto řízení.

66 Pokud jde v prvé řadě o otázku, zda žádost o navrácení dítěte do jiného státu, včetně třetí země, než je členský stát, v němž mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, spadá do působnosti čl. 10 písm. b) bodu i) nařízení č. 2201/2003, jak tvrdí Komise, je třeba uvést, že toto nařízení neupřesňuje, co je třeba rozumět pod pojmem „žádost o navrácení dítěte“.

67 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že při výkladu ustanovení unijního práva je třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 2023, TT (Neoprávněné přemístění dítěte), C-87/22, EU:C:2023:571, bod 39 a citovaná judikatura].

68 V tomto ohledu ze znění článku 10 nařízení č. 2201/2003 nevyplývá, že se výraz „žádost o navrácení dítěte“ vztahuje na jiný úkon než ten, kterým osoba žádá o navrácení dítěte do členského státu, na jehož území mělo obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním.

69 Pokud jde o kontext článku 10 tohoto nařízení, je třeba připomenout, že tento článek stanoví zvláštní pravidlo příslušnosti ve vztahu k obecnému pravidlu uvedenému v čl. 8 odst. 1 uvedeného nařízení. Tento článek 10 tak stanoví okolnosti, za kterých je zachována příslušnost soudů členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, nebo naopak přechází na soudy členského státu, ve kterém dítě získalo obvyklé bydliště v důsledku neoprávněného přemístění nebo zadržování.

70 Je tedy logické a v souladu se systematikou pravidel pro určení příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti stanovených nařízením č. 2201/2003, že jednak „žádost o navrácení dítěte“ uvedená v článku 10 tohoto nařízení musí být podána příslušným orgánům členského státu, na jehož území bylo dítě neoprávněně přemístěno a fyzicky se nachází, a jednak cílem této žádosti je dosáhnout navrácení tohoto dítěte do členského státu, na jehož území mělo obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním, a jehož soudy jsou, jak již Soudní dvůr rozhodl, z důvodu své geografické blízkosti obecně schopny nejlépe posoudit, jaká opatření je třeba přijmout v zájmu uvedeného dítěte [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 2023, TT

(Neoprávněné přemístění dítěte), C-87/22, EU:C:2023:571, bod 33 a citovaná judikatura]. Žádost směřující k tomu, aby bylo dítě přemístěno do jiného státu, navíc do třetí země, na jejímž území nemělo před svým neoprávněným přemístěním obvyklé bydliště, ale této logice neodpovídá.

71 Tento výklad je potvrzen cílem nařízení č. 2201/2003. Tím je totiž odrazování od únosů dětí mezi státy a v případě únosu zajištění okamžitého navrácení dítěte do státu jeho obvyklého pobytu (rozsudek ze dne 19. září 2018, C. E. a N. E., C-325/18 PPU a C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, bod 47).

72 Soudní dvůr již v souvislosti s výkladem článku 11 nařízení č. 2201/2003 rozhodl, že jedním z cílů tohoto ustanovení je znovunastolení *statu quo ante*, tzn. stavu, který tu byl před neoprávněným přemístěním či zadržováním dítěte [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2023, Rzecznik Praw Dziecka a další (Odklad rozhodnutí o navrácení), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, bod 69 a citovaná judikatura].

73 Jak bylo rozhodnuto v bodech 51 až 62 tohoto rozsudku, příslušnost zavedená v článku 10 nařízení č. 2201/2003 sice není podmíněna zahájením řízení o navrácení na základě Haagské úmluvy z roku 1980, jak je toto řízení mezi členskými státy doplněno ustanoveními článku 11 tohoto nařízení, avšak nic to nemění na tom, že znovunastolení *statu quo ante* nutně představuje společný cíl žádostí o navrácení dítěte podle článků 10 a 11 uvedeného nařízení.

74 Všechny tyto cíle by tudíž byly ohroženy, kdyby „žádostí o navrácení dítěte“ byla chápána žádost o přemístění dítěte do státu, na jehož území toto dítě nemělo obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. června 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, bod 38).

75 Tento výklad je potvrzen Haagskou úmluvou z roku 1980. Je sice pravda, jak tvrdí Komise, že čl. 8 první pododstavec této úmluvy opravňuje nositele práva péče o dítě, aby podal žádost o navrácení prostřednictvím ústředního orgánu kterékoli smluvní strany, preambule uvedené úmluvy však uvádí, že cílem této úmluvy je chránit děti mezinárodní úpravou před škodlivými účinky jejich protiprávního přemístění nebo zadržování a stanovit postupy k zajištění jejich bezodkladného návratu do státu jejich obvyklého bydliště [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2023, Rzecznik Praw Dziecka a další (Odklad rozhodnutí o navrácení), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, bod 64].

76 Z doslovného, kontextuálního a teleologického výkladu čl. 10 písm. b) bodu i) nařízení č. 2201/2003 vyplývá, že pojem „žádost o navrácení dítěte“ ve smyslu tohoto ustanovení označuje žádost, kterou se osoba domáhá, aby se dítě vrátilo do členského státu, na jehož území mělo obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním.

77 Naopak žádost o to, aby dítě následovalo jednoho z rodičů do třetí země, ve které toto dítě nemělo obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním, není „žádostí o navrácení dítěte“ ve smyslu tohoto čl. 10 písm. b) bodu i).

78 Ve druhé řadě návrh na svěření do péče u soudů členského státu, na jehož území mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před svým neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, nelze považovat za rovnocenný žádosti o navrácení dítěte ve smyslu čl. 10 písm. b) bodu i) nařízení č. 2201/2003.

79 Jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 61 svého stanoviska, z čl. 10 písm. b) tohoto nařízení totiž vyplývá, že žádost o navrácení dítěte a návrh na svěření dítěte do péče nejsou vzájemně zaměnitelné, jelikož mají odlišné funkce. Na rozdíl od návrhu na svěření dítěte do péče, který vyžaduje podrobné meritorní přezkoumání sporu ve věci rodičovské zodpovědnosti, je žádost o navrácení dítěte z podstaty předmětem zrychleného řízení, jelikož má neprodleně zajistit, jak uvádí bod 17 odůvodnění nařízení č. 2201/2003, navrácení dítěte [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2023, Rzecznik Praw Dziecka a další (Odklad rozhodnutí o navrácení), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, body 68 a 70]. Soudní dvůr již judikoval, že rozhodnutí o navrácení či nenavrácení dítěte neřeší otázku péče o toto dítě, jelikož neúspěch v řízení o navrácení nemá vliv na možnost rodiče, jehož právo na péči bylo porušeno, uplatnit svá práva v řízení o meritorní úpravě rodičovské zodpovědnosti před soudy příslušnými o ní rozhodnout na základě ustanovení nařízení č. 2201/2003 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. června 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, bod 65 a citovaná judikatura).

80 Vzhledem k tomu, že žádost o navrácení dítěte do státu, na jehož území dítě nemělo obvyklé bydliště bezprostředně před svým neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, ani návrh na svěření do péče podaný ohledně tohoto dítěte nelze považovat za „žádost[i] o navrácení dítěte“ ve smyslu čl. 10 písm. b) bodu i) nařízení č. 2201/2003, není třeba zkoumat otázky uvedené v poslední větě bodu 65 tohoto rozsudku.

81 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 10 písm. b) bod i) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že se pojem „žádost o navrácení dítěte“ ve smyslu tohoto ustanovení nevztahuje na žádost o navrácení dítěte do jiného členského státu, než je členský stát, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, ani na návrh na svěření tohoto dítěte do péče podaný k soudům tohoto členského státu.

K třetí otázce

82 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 11 odst. 6 až 8 nařízení č. 2201/2003 vykládán v tom smyslu, že se toto ustanovení použije v řízení o navrácení dítěte podle Haagské úmluvy z roku 1980 mezi třetí zemí a členským státem, na jehož území se toto dítě nachází v důsledku neoprávněného přemístění nebo zadržování, jestliže toto dítě mělo před přemístěním obvyklé bydliště v jiném členském státě.

83 Jak bylo upřesněno v bodě 50 tohoto rozsudku, ze znění článku 11 tohoto nařízení vyplývá, že se použije pouze ve spojení s ustanoveními Haagské úmluvy z roku 1980 ve vztazích mezi členskými státy.

84 Z toho vyplývá, jak správně uvedly německá a polská vláda, jakož i Komise, že informační a oznamovací povinnosti stanovené v čl. 11 odst. 6 a 7 uvedeného nařízení, jakož i vykonatelnost rozhodnutí uvedeného v čl. 11 odst. 8 téhož nařízení se nepoužijí v rámci řízení o navrácení dítěte, které bylo vedeno mezi ústředním orgánem třetí země a orgány členského státu, ve kterém se dítě nachází v důsledku neoprávněného přemístění nebo zadržování.

85 S ohledem na tyto úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že čl. 11 odst. 6 až 8 nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že se nepoužije v řízení o navrácení dítěte podle Haagské úmluvy z roku 1980 mezi třetí zemí a členským státem, na jehož území se toto dítě nachází v důsledku neoprávněného přemístění nebo zadržování.

K nákladům řízení

86 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

1) **Článek 10 písm. b) bod i) nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000**

   musí být vykládán v tom smyslu, že

   toto ustanovení nepřestává být použitelné pouze z toho důvodu, že ústřední orgán třetí země byl požádán o zahájení řízení o navrácení dítěte podle Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, uzavřené v Haagu dne 25. října 1980, a toto řízení bylo bezúspěšné.

2) **Článek 10 písm. b) bod i) nařízení č. 2201/2003**

   musí být vykládán v tom smyslu, že

   se pojem „žádost o navrácení dítěte“ ve smyslu tohoto ustanovení nevztahuje na žádost o navrácení dítěte do jiného členského státu, než je členský stát, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, ani na návrh na svěření tohoto dítěte do péče podaný k soudům tohoto členského státu.

3) **Článek 11 odst. 6 až 8 nařízení č. 2201/2003**

   musí být vykládán v tom smyslu, že

   se nepoužije v řízení o navrácení dítěte podle Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, uzavřené v Haagu dne 25. října 1980, mezi třetí zemí a členským státem, na jehož území se toto dítě nachází v důsledku neoprávněného přemístění nebo zadržování.

Podpisy